

Dit is de nieuwsbrief van het project WEL in Ontwikkeling (WEL). Dit project sluit aan bij het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) en wil nieuwe beweging creëren in situaties die zijn vastgelopen of waarin jeugdigen zich onvoldoende kunnen ontwikkelen. De samenwerkingsverbanden passend onderwijs ontvangen subsidie voor dit project en gaan aan de slag voor en met ten minste vijf jeugdigen.

In dit nummer vertelt Edith de Bruin, coördinator van het Meldpunt Thuiszitters van Samenwerkingsverband Drechtsteden, dat de WEL-training Het andere gesprek 'een fijne opfrisser' was. 'Een echt open houding, echt geen oordeel en echt geen druk, dat is de kern.'

Gewoon doen!, zegt Gerda Huizinga, directeur-bestuurder van Samenwerkingsverband Roos VO in Roosendaal e.o. 'Als er mogelijkheden zijn een kind in ontwikkeling te brengen, dan ga je aan de slag om dat mogelijk te maken. Daar heb ik geen subsidiepotje voor nodig.' Anja Baars is directeur-bestuurder van het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs PO, Apeldoorn. Zij vertelt dat WEL in Ontwikkeling ruimte biedt om particulier onderwijs te kunnen bekostigen voor een leerling in een zeer specifieke situatie. Ook in deze nieuwsbrief meer informatie over het Reisbureau van waaruit partners in een regio de reis met de jeugdige en ouders uitstippelen. We schetsen de stappen in de reis en delen de eerste werkkaart uit de Reisgids. En tot slot de agenda met activiteiten tot de zomer.

Veel leesplezier en inspiratie gewenst!

De projectpartners [Gedragswerk](#), [Ingrado](#) en [Ondersteuningsteam Zorg voor Jeugd](#) ontvangen graag suggesties en input voor deze nieuwsbrief. In steeds meer regio's is ontwikkeling. Laat van je horen en inspireer elkaar!

GEWOON DOEN!

Dat moest er boven dit stuk staan; gewoon doen! Zo simpel is het wat betreft Gerda Huizinga, directeur-bestuurder van Samenwerkingsverband Roos VO in Roosendaal e.o. 'Als er mogelijkheden zijn een kind in ontwikkeling te brengen, dan ga je aan de slag om dat mogelijk te maken. Daar heb ik geen subsidiepotje voor nodig.'

Elke zes weken zitten leerplicht en samenwerkingsverband om tafel om de kinderen die thuiszitten of een vrijstelling hebben te bespreken. Waar zien we mogelijkheden voor ontwikkeling, is de vraag die voorligt. Gerda Huizinga: 'De leerplichtambtenaar gaat vervolgens als eerste in gesprek met ouders en kind en brengt de onderwijsbehoefte in kaart. Dan is het aan ons als samenwerkingsverband om daar aanbod op te ontwikkelen.'

Zo is er een jongere van inmiddels 17 jaar. Al sinds het laatste jaar primair onderwijs zit hij thuis zonder onderwijs, met een vrijstelling 5 onder a. 'Leerplicht gaat ongeveer jaarlijks bij dit gezin op huisbezoek. Tot voor kort leek er geen beweging mogelijk, maar tijdens het laatste bezoek gaf de jongen aan wel weer wat te willen leren.'

'Deze jongeren verdienen een aanbod volledig op maat'

Delta

Na de zomer start deze jongen in de Delta-ondersteuningsklas, een nieuwe voorziening van het samenwerkingsverband voor hoogbegaafde jongeren met een complexe geschiedenis. Daar krijgen zij, volledig op maat, stapje voor stapje onderwijs aangeboden.

Nu klinkt dit simpel, maar dat is het allesbehalve, benadrukt Gerda Huizinga. 'Aan de inschrijving in een dergelijke voorzien-

ing gaat een intensief proces vooraf van vertrouwen winnen, heel veel vertrouwen winnen. Dat kost veel tijd en energie en dus ook geld. Ik weiger echter hiervoor gebruik te maken van tijdelijke subsidiepotjes. Dit soort maatwerk is een structurele opdracht voor de samenwerkingsverbanden. Juist deze jongeren hebben behoefte aan continuïteit in het onderwijs- en ontwikkelingsaanbod. Dat is de boodschap die ik graag aan Den Haag zou willen geven. Deze jongeren verdienen een aanbod volledig op maat. Ik kan een heel simpel rekensommetje maken waarmee ik laat zien wat het ons als samenleving op termijn kost als we het niet doen.

'En dus moeten samenwerkingsverbanden in staat gesteld worden dat te bieden. Niet met een tijdelijk geldpotje, maar nu en altijd.'

'WE WILLEN KINDEREN NIET UITSCHRIJVEN'

In Apeldoorn gaan alle kinderen naar school! Dat is het uitgangspunt waaraan de gemeente en het onderwijs zich in 2004 gecommitteerd hebben. 'Dus', zegt Anja Baars, 'willen we kinderen niet uitschrijven.' Anja Baars is directeur-bestuurder van het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs PO, Apeldoorn. 'Voor de 14 kinderen met een vrijstelling 5 onder a hebben we echt alles uit de kast gehaald. Daar is op dit moment geen ontwikkeling binnen onderwijs te verwachten.'

'Zelfs voor een zwaar gehandicapt kind werd een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) voor een jaar afgegeven omdat de ouders zo vreselijk graag wilden dat hun kind naar het speciaal onderwijs zou gaan. De so-school constateerde na een jaar echter dat onderwijs niet passend is, dat het kind doodongelukkig was op school. Inmiddels is er een plek gevonden in de dagbesteding waar hij deels ook woont. Daar komt hij weer tot ontwikkeling.'

Particulier onderwijs

Voor wie zouden we de WEL-subsidie dan kunnen inzetten, vroeg Anja Baars zich af. Met de landelijke projectgroep ging zij in overleg of het besteed zou mogen worden aan een leerling die op het particulier onderwijs zit omdat regulier onderwijs nu niet mogelijk is. 'Het gaat om een leerling die zich in zeer bijzondere omstandigheden bevindt en onder behandeling is van een kinderpsychiater. Hij kan momenteel niet geplaatst worden in het speciaal onderwijs,

daar kan hij niet het aanbod krijgen dat nodig is. Volgend jaar gaat hij naar groep 8 en zijn ouders hebben tot nu toe zelf particulier onderwijs bekostigd. Nu kunnen de ouders het onderwijs niet langer betalen, juist nu hun kind tot ontwikkeling komt. Dus stonden we voor de keuze hem nog voor een jaar in te schrijven op een van onze so-scholen terwijl een schoolwisseling in groep 8 niet gewenst is. Zowel school als kinderpsychiater adviseren de situatie te laten zoals die is en hem zijn laatste jaar op de particuliere school te laten afmaken. Maar dat mogen wij als samenwerkingsverband niet betalen.'

'De ouders kunnen het onderwijs niet langer betalen'

Lang verhaal kort; het antwoord van de projectgroep was 'ja' en dankzij WEL in Ontwikkeling kan het samenwerkingsverband nu het laatste jaar particulier onderwijs bekostigen. Saillant detail: plaatsing op een so-school van het samenwerkingsverband zou flink veel meer kosten.

Onzekere tijden

Ja, Anja Baars is blij met het extra geld waarover zij dankzij WEL in Ontwikkeling kan beschikken. Maar tegelijkertijd doet het pijn en is het frustrerend dat zij 60 aanvragen voor ondersteuning van kinderen in het regulier onderwijs waarschijnlijk niet kan honoreren. Geen geld! En dan weet ze nog niet eens wat de generieke korting voor haar samenwerkingsverband gaat betekenen. Onzekere tijden met veel, heel veel, financieel rekenwerk. 'Jammer, in die tijd zou ik liever met de inhoud bezig zijn.'

HET ANDERE GESPREK

Een echt open houding, echt geen oordeel en echt geen druk. Met de nadruk op 'écht'. Dat is wat betreft Edith de Bruin de kern van de gesprekstechniek die in de training Het andere gesprek van WEL in Ontwikkeling wordt aangereikt. Helemaal nieuw was de inhoud niet aangezien Edith de Bruin gepokt en gemazeld is in het onderwijs en de onderwijsondersteuning en inmiddels coördinator is van het Meldpunt Thuiszitters van Samenwerkingsverband Drechtsteden. 'Het was wel een fijne opfrisser', zegt zij.

Ze volgde de training samen met leerplicht-ambtenaren, de groep professionals voor wie hij aanvankelijk specifiek bedoeld was. Zij zijn immers degenen die weten welke kinderen een vrijstelling 5 onder a hebben en daarom ook vaak de aangewezen professionals om het eerste gesprek met ouders aan te gaan. Inmiddels is 'Het andere gesprek' toegankelijk voor alle professionals die betrokken zijn bij WEL in Ontwikkeling. 'Dat is heel goed', zegt Edith de Bruin, 'het is fijn om te kunnen sparren met mensen uit verschillende disciplines. We hebben te maken met vaak heftige casussen en het is belangrijk daar af en toe even boven te kunnen hangen en te zoeken naar gereedschappen die je kunt inzetten, onder meer in de gesprekvoering. Met elkaar kun je de verschillende invalshoeken verkennen.'

Investeren in preventie

Het Samenwerkingsverband Drechtsteden spant zich in de verhalen van alle thuiszitters te kennen. En met 'alle' bedoelt Edith de Bruin niet alleen de 'officiële' thuiszitters die langer dan 4 weken ongeoorloofd niet naar school gaan. 'Ook het verhaal van de kinderen die geoorloofd thuiszitten proberen we te achterhalen. Langdurig

ziekteverzuim is vaak het gevolg van angstproblematiek of psychosociale problemen. Hoe langer die kinderen buiten beeld van onderwijs zijn, hoe moeilijker het voor ze is om terug te keren naar school. Om die reden investeren we meer en meer in preventie. Samen met de begeleider passend onderwijs, de ondersteuningscoördinator van de school, de jeugdarts en de leerplichtambtenaar bekijk ik elke zes weken welke kinderen thuiszitten of dreigen thuis te zitten. Dat zijn dus ook de kinderen die weliswaar naar school gaan, maar bijvoorbeeld slechts een paar dagdelen per week. Wat hebben zij nodig om zich verder te kunnen ontwikkelen?'

'Het is fijn om te kunnen sparren'

Elk klein gaatje benutten

Om aan de ontwikkelbehoeftes van kinderen tegemoet te komen kan het samenwerkingsverband steeds meer bieden. Edith de Bruin: 'Zo is er een thuis-docentenpool met

docenten die indien nodig thuis lesgeven, al is het maar twee keer een half uur per week. De jeugdigen hebben de regie, zij bepalen het tempo en de route. Langzaam wordt het lijntje naar school weer gelegd, soms bijvoorbeeld door de afspraken met zorgverleners op school te gaan plannen. Samen met leerplicht benutten we elk klein gaatje dat we zien. Alles om alsjeblieft die vrijstelling te voorkomen.'

Voor WEL in Ontwikkeling gaat de regio Drechtsteden aan de slag met kinderen die een vrijstelling 5 onder a hebben en aan het medisch kinderdagverblijf verbonden zijn. De uitdaging is onderwijs toe te voegen aan het aanbod voor de kinderen voor wie dat haalbaar is.

DE REISGIDS VAN WEL IN ONTWIKKELING

In WEL in Ontwikkeling gaan partners in een regio samen op weg om minimaal 5 reisverhalen van jeugdigen op te halen. Daarvoor richten ze na de regionale 'verkenning' en een 'werkatelier' een regionaal reisbureau op. Het reisbureauteam stippelt samen met jongere en ouder een reis naar leren en ontwikkelen uit onder leiding van een reisleider. Reisleiders zijn initiatiefnemers in een regio die zorgen voor beweging. Het reisbureau is mensenwerk en om de reisleider en het reisbureauteam een goede uitrusting te bieden voor onderweg, is er een reisgids geschreven.

De reisgids biedt een bedding om vraagstukken rondom de jeugd anders te kunnen aanvliesen. De jeugdige gaat op reis. Een reis waar tijd voor nodig is. Reizen gaat over onderweg zijn, op weg naar de bestemming en daarnaast vooral over het gezelschap. Onderweg ben je regelmatig in verwondering, sta je open voor dat wat anders is, treed je buiten gebaande paden, zijn er nieuwe ontmoetingen en is er lummeltijd. Een reis is voorspelbaar verrassend.

In bijgevoegd overzicht zie je de opzet van een reisbureau en de stappen die het reisbureau-team zet. In de eerste werkkaart gaat het om de wensdroom van de jeugdi-

ge: zal het mij lukken om .... Er is altijd een doel, een droom om na te streven; hoe klein of hoe verstoep in de lagen van teleurstellingen ook.

Als je in het hart van de jeugdige kijkt: waar wil deze zich naartoe ontwikkelen? Wat brengt een jeugdige tot leren en waar zit het haakje om in beweging te komen met elkaar? In de eerste werkkaart breng je de jeugdige, de context en diens wensdroom in kaart. En met die droom gaan jullie op pad. De werkkaart 'wensdroom' komt overeen met de eerste informatie die je verzamelt voor de verantwoording 'de reis van ...'. Wel zo makkelijk.

In de reisgids staan zes werkkaarten

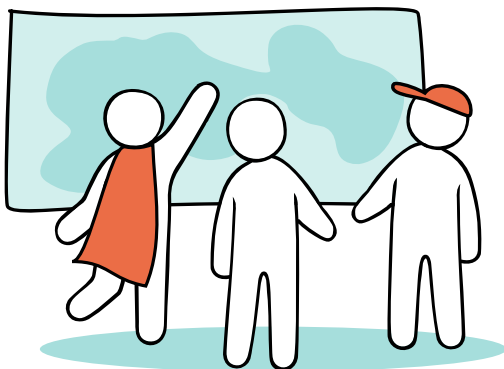
voorafgegaan door een 'opmaat'

- 1 De Opmaat
- 2 Werkkaart 1 - Wensdroom
- 3 Werkkaart 2 - *Brein stretchen*
- 4 Werkkaart 3A - *Divergeren - de brainstorm*
- 5 Werkkaart 3B - *Divergeren - 'de ruimtemakers' van de linkerhand*
- 6 Werkkaart 4 - *Convergeren - 'de richtinggevers' van de rechterhand*
- 7 Werkkaart 5 - *Reisplan*
- 8 Werkkaart - *Mijmeren*

Stippel als team een reis naar leren en ontwikkelen uit.

Als team reisbureau stippelen jullie samen met jeugdige (en ouders) diens 'reis naar ontwikkeling' uit. Daarbij hebben jullie beschikking over werkkaarten, horend bij de blauwe stippen. Het verlangen, motivatie en de sterke kanten van de jeugdige zijn het kompas en geven richting. De reis verloopt in etappes, reizend met een open blik en buiten de gebaande paden. We nemen de tijd en kijken ook steeds even achterom en vooruit.

Het reisbureau

START

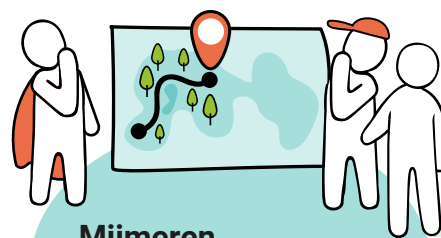
Wensdroom

Samen een beeld vormen bij de wensdroom van de jeugdige.

Breinstretchen

Loskomen uit je groef, 'anders' te gaan kijken naar de casuïstiek.

Mijmeren

Terugblikken en vooruitkijken. Opnieuw richting bepalen voor inhoud en proces.

Reisplan

Uitwerken van het reisplan. Hoe ziet de volgende etappe van de reis eruit?

Hou ook adempauzes: even bijkomen en opladen.

Divergeren

Brainstormen en categoriseren op basis van 5 perspectieven: de 'ruimtemakers'.

Convergeren

Verder uitwerken van ideeën aan de hand van 5 invalshoeken: de 'richtingaanwijzers'.

Wie of wat heb je nodig om samen het reisplan te kunnen maken?

UPDATE EN AGENDA

Inmiddels zijn we met 116 SWV passend onderwijs leren en ontwikkelen mogelijk aan het maken voor jeugdigen zonder schoolinschrijving. Hulde!! Ken je de volgende sessies en workshops al?

Bij- en meepraatsessie 20-6 online van 9.30-10.30 uur

Wil je sparren over casuïstiek? Heb je vragen over het project en wat wel/niet kan en mag? Meld je aan via lazlo@densa.nl Je bent WELkom!

Landelijke bijeenkomst 3 oktober as.! Hebben jullie deze dag al in de agenda gereserveerd? We zijn in voorbereiding, het wordt een mooi programma!

Handig!-sessie met Esther Musch, 20-6 online van 11-12 uur

Te gast is trainer Esther Musch. Zij heeft voor WEL inmiddels meer dan 60 professionals (leerplicht en SWV) getraind om het eerste gesprek waarderend, onderzoekend en open te voeren. Dit blijkt niet voor iedereen eenvoudig, maar is voorwaarde voor succes. Het is deur open of deur dicht. Esther neemt ons mee in de ervaringen tot nu toe en beantwoordt al jullie vragen. Meld je aan via lazlo@densa.nl en je ontvangt de Teams-link. Een eerste indruk maak je maar 1 keer!

Focus op wat WEL kan! - De waarderende workshop, 19 juni en 18 september a.s.

Gesprekken waarderend voeren leidt tot ruimte voor ontwikkeling. Dat laten we in dit project zien. Centraal staat gezien, gehoord, gewaardeerd en serieus genomen worden. Maar hoe bereik je dat je gesprekspartner het zo ervaart? En op welke manier sta je daar zelf in? Meld je aan voor de open inschrijving van de waarderende workshop of vraag er een in company aan bij maud.jonkhout@vng.nl

WERKKAART 1 - DE WENSDROOM VAN DE JEUGDIGE: ZAL HET MIJ LUKKEN OM...

Met deze werkkaart wordt de wensdroom van een jeugdige opgehaald. Dit gebeurt, afhankelijk van de keuzes van de partners in een regio, voorafgaand aan het reisbureau of tijdens een eerste bijeenkomst.

De jeugdige is de held in het eigen verhaal. De reis start dan ook met de wensdroom van de jeugdige, de hoofdpersoon.

- Sta stil bij de jeugdige en de context, zodat er draadjes ontstaan die leiden naar de droom.

- Formuleer de wensdroom. Schrijf de droom vanuit het verlangen van de jeugdige. Soms helpt het om het zo te beschrijven alsof deze al behaald is: Wat zie ik je over 10 jaar doen? Hoe ziet een fijne dag eruit?

Bekijk een voorbeeld de werkkaart op de volgende pagina

1 Zal het mij lukken om....

Omschrijf de hoofdpersoon in steekwoorden:

Welke kwaliteiten, talenten, sterke kanten breng ik als hoofdpersoon met me mee om tot ontwikkeling te komen?

.....
.....
.....

Op welke momenten bloei ik op?

.....
.....
.....

Waar kijken anderen met bewondering naar bij mij?

.....
.....
.....

Wat roept spanning en onzekerheid op?

.....
.....
.....

Wat zeg ik verder over mijzelf?

.....
.....
.....

2 Omschrijf de wereld waarin de hoofdpersoon nu leeft:

Hoe ziet het leven van alledag eruit? Hoe ziet je dag eruit?

.....
.....
.....

Wat mist er?

.....
.....
.....

Wat zeg ik verder over mijn leven van nu?

.....
.....
.....

Wat is de trigger om deze reis te starten (call to action)?

.....
.....
.....

3 Zal het mij lukken om....

Waar in wil ik/de hoofdpersoon zich ontwikkelen. Vul aan:

Zal het mij lukken om ....

.....
.....
.....
.....
.....

Als je nu kijkt naar de wens zoals hierboven geformuleerd is, is het echt die van de hoofdpersoon? Of klinkt het systeem zoals wij het georganiseerd hebben erdoorheen of misschien wel de wens vanuit professionals? Check dit en vul, indien nodig, nogmaals in:

Zal het mij lukken om .....

.....
.....
.....
.....
.....